

1944, september 7. [Banská Bystrica.] — Zpráva styčného a zpravodajského dôstojníka kpt. J. Krátkeho o povýšení pplk. J. Goliana na generála a o prílete styčnej misie zo štábu veliteľstva 1. ukrajinského frontu do B. Bystrice, zaslaná rádiotelegraficky čs. MNO v Londýne.¹

VI 090769/44

Slovenská národná rada povýšila Gamu na generála. Doporučujú dodatočne schváliť jeho jmenovanie.²

Dne 6. [září] v noci přiletěli dva důstojníci ze štábu maršála Koněva (major a kapitán) za účelem zjištění situace a přípravy pomoci od Koněva.

[Zdena]

SÚA Praha. Ch 37-91-29/299. Záznam dešifrovanej došlej depeše. Strojopisný priepis.

¹ Zpráva nie je podpísaná. Z obsahu usudzujeme, že jej autorom nemohol byť nikto iný ako Krátký.

² V deň, keď SNR svojím rozhodnutím povýšila Goliana na generála, bol z Londýna odoslaný Ingrov telegram so zprávou, že Golian bol dňom 29. augusta 1944 mimoriadne povýšený na plukovníka. (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada, „Oto“, 5. 9. 1944.) Rozhodnutie SNR o Golianovom povýšení považoval Ingr za porušenie výhradnej právomoci vlády a prezidenta. Preto poslal Slovenskej národnej rade 9. 9. 1944 nasledujúci rádiogram:

„Zprávě o povýšení Gamy na generála rozumím tak, že Národní rada doporučuje, aby vláda podala takový návrh prezidentu republiky, jemuž jedině přísluší právo povyšovati k návrhu vlády na plukovníky a generály. Dále k této věci uvádím, že vláda již když se usnesla povýšiti Goliana na podplukovníka a navrhla prezidentu republiky jeho povýšení na plukovníka, vzala současně v úvahu, že navrhne prezidentu republiky v nejbližší době povýšení Goliana na brig. generála. Pre- sident republiky se stanoviskem vlády v této věci plně souhlasí. Ingr.“ (Tamtiež, „Vít“.)

Medzitým SNR oznámila 11. 9. 1944 do Londýna: „Predsedníctvo SNR menovalo pplk. Jána Goliana brigádnym generálom a hlavným veliteľom čs. brannej moci na Slovensku s účinnosťou od 5. t. m.“ (Tamtiež, „Oto“.) A na Ingrov telegram prišla zo Slovenska 14. 9. 1944 lakonická odpoveď: „K telegramu gen. Ingra zdefujeme, že SNR vzhľadom na danú situáciu považovala za potrebné menovať pplk. Goliana za brig. generála. SNR.“ (Tamtiež, „Oto“.)

V Londýne považovali za múdrejšie v danom prípade ustúpiť. Už 12. septembra bol z Londýna odoslaný Ingrov rádiogram, v ktorom sa Golianovi oznamuje, že ho prezident povýšil na návrh vlády na brigádneho generála a udelil mu čs. vojnový kríž a čs. medailu za zásluhy I. stupňa. (Tamtiež, „Vít“.)